

מיכאל זקוסקי.

נולד בטרנו מורש ברומניה בשנת 1929, למד בבית הספר הישראלי עד כיתה ד', לאחר מכן עבר לבית ספר ממשלתי עד כיתה ז' כמו שהיה אז.

בכיתה ה' הוא סיים את לימודיו ביולי והיה מעומד להצטיינות פרס ראשון בכיתה, הנאצים כבר התנגדו, יהודי יהיה מקום ראשון וילדנו יהיו אחרי?! בסוף הגיעו להסכם שמיכאל יהיה מקום שלישי, הכניסו שניים לפניו והוא היה השלישי.

בספטמבר הוא הגיע להיכנס לכיתה ו', אמרו לו יהודים וכלבים לא נכנסים לבית ספרנו. בעקבות זאת הוא נשאר בכיתה ה' ועד היום לא למד.

היו כאלו שלמדו פרטי אך הוא לא יכל בעקבות המצב הכלכלי של משפחתו שלא אפשר לו ללמוד ולכן לא המשיך את לימודיו בבית הספר.

בזמן המלחמה, בפסח נכנסו חיילים רוסים שכבשו את העיירה ולמחרת דחו אותם אחורה הגרמנים עם הרומנים.

התחילו פוגרומים, הגרמנים נכנסו לבתים הרגו אנשים לקחו איתם אנשים וככה סבלו את הפחד הזה עד 1944 בשנת 1944 המלחמה התקרבה לעיירה שמיכאל התגורר בה.

מצד מערב היו הגרמנים והרומנים, מצד מזרח היו הרוסים, כל פגז וכל מה שלא הגיע לצבא הגיע לעיירה שלהם. בזמן המלחמה היינו בעיירה על גבול מולדובה וספגנו את כל ההדף של המלחמה.

אז לקחו את היהודים מהעיירה והעבירו אותם שבע משפחות בעגלה אחת עם סוס לעיר יאש שם גרו בבית כנסת ואיגוד הג'וינט היהודי עזר ליהודים במציאת מחסה.

בבית הכנסת הם חיו עד שנת 1945 באוגוסט עד כניעת צבא רומניה לרוסים והיו תחת שלטון רוסי.

מיכאל היה צעיר ולא לקחו אותו למחנה. אבל איפה שהיה צריך מישהו היו תופסים ולוקחים אותו, הרביצו להם שיעבדו ואלו היו החיים שם. הם חיו כמו פליטים במחנות בייאש תחת ניהול יהודים.

בתום המלחמה היה מיכאל בן 15 הוא היה הבן הגדול במשפחה של 7 נפשות, מיכאל עבד וכמובן לא יכל ללמוד.

שאלתי את מיכאל, מה עלה בגורל משפחתך?

והוא השיב: שמשפחתו כמעט כולה ניצלה ועלתה ארצה, אביו אמו ואחיו נפטרו כאן בארץ.

משפחתה של אשתו הייתה שם וחלקם מתו ברומניה ובגרמניה.

מיכאל עלה לארץ ישראל בשנת 60, זה היה 15 שנה אחרי המלחמה, האמת שהוא רצה מאוד לעלות עוד בשנת 1948 אבל כבר סגרו את השערים. מיכאל היה במחנת וביקש יציאה כמה פעמים ולא

נתנו לו, עד שנת 60 שנתנו לו לצאת עם משפחתו.

איך היו החיים לפני השואה?

היו חיים נורמליים לא הייתה לו משפחה עשירה, ולא כל כך מבוססת. היו תחת שלטון המלך בזמן

החליפו שני מלכים בהתחלה היה המלך קרול ואחר כך היה בנו מיכאל. לאביו הייתה נגריה ואמו

הייתה עקרת בית.

את אביו לקחו למספר מחנות עבודה וחזר אחרי המלחמה.

האם תמודדתם עם רעב?

כן. הייתה תקופה קשה מאוד הם חיכו המון כדי לקבל אוכל, בזמן ההוא הרוסים לקחו הכול מרומניה, שרפו הכול והיה רעב, הוצרכו לנסוע מרומניה עד לטרנסילבניה כדי לקנות שק קמח. שם היה אוכל אבל בעיירה שבה התגוררו לא היה כי זה היה אזור המלחמה הכול נהרס. היו כאלו שהבריחו ומכרו במחיר מוגזם מי שהיה לו כסף קנה מהם ומי שלא היה לו נאלץ להתמודד עם רעב כבד.

האם היה איזשהו עונש או השפלה שאתה עברת אישית?

היו חוליגנים גרמנים צעירים שהרביצו לו כמה וכמה פעמים, והיו לוקחים את החיילים הנאצים ואומרים להם זה בית של יהודי כדי שיכנסו להשפיל אותם. הגרמנים נכנסו לבתים והוציאו את כולם מבתיים והיו גם כאלו שירו בהם מיד.

האם האמונה שלך בקדוש ברוך הוא השתנתה במהלך השואה?

הם היו שואלים איפה אלוהים? הם עשו ליהודים כל מה שעלה על רוחם, נכנסו לבתי הכנסת והפכו אותם לאורוות הכניסו סוסים וחציר, לקחו את ספרי התורה ודרכו עליהם ואף אחד לא קיבל עונש ולא קרה להם שום דבר. לכן, זה קצת הרחיק, הם ראו רבנים ואנשים צדיקים שהתעללו בהם בכל מיני דרכים וסחבו אותם מהזקן, גזרו להם את הזקן, בנוסף לכך היו כאלו שנשארו עם זקנים בחצי פנים רק כדי שיושפלו ולא קרה שום נס לא קרה שמישהו ניצל מיד.

באיזה עיר התגוררת כשעלית לארץ בשנת 60?

כשמיכאל עלה לארץ בשנת 60 הוא הגיע היישר אל דימונה, וכשהוא הגיע ארצה שאלו אותו האם יש לו קרובים באיזשהו מקום בארץ, והוא השיב כן בפתח תקווה, אז הם אמרו לו זה שום דבר רק רבע שעה נסיעה הבעיה שרק שכחו לומר רבע שעה נסיעה עם איזה כלי? אולי מטוס. אני בטוחה שגם אחרי שעלית לארץ היה נורא קשה לשכוח את כל מה שעברתם. קשה מאוד, כאב לו כל השנים על זה שאמרו לי שיהודים וכלבים לא נכנסים לבית הספר, ידעתי שאני תלמיד טוב וזורקים אותי סתם ככה כי אני יהודי.

האם היו ימים שהצטערת שאתה יהודי?

הוא לא היה מספיק גדול בכדי לחשוב על דברים כאלו אבל פשוט המציאות כאבה.

אחרי שעלית לארץ והתבססת כאן נסעת שוב לרומניה לביקור?

מיכאל לא נסע, לא רצה וגם לא רוצה לנסוע לשם. הרגליים שלו לא ידרכו עוד ברומניה, אפילו בטלוויזיה אף על פי שהוא דובר רומנית הוא לא מעוניין לצפות בערוץ של רומניה. האם יש לך ילדים?

למיכאל יש בן ביבנה ובת שגרה כאן בדימונה, יש לו כבר 2 נינים והשלישי בדרך.

איזה מסר הייתי רוצה להעביר לדורות הבאים?

"צריך להיות חזקים ולא לסמוך על אף אחד, בזמן המלחמה אף אחד מהעולם לא עזר לעם היהודי. לא לשמוח שזה מבטיח שיעזור, ואחד אחר גם כן...רק לסמוך על כוח עצמי."

הדר פיניאן.